

Financieel afwegingskader sociaal domein

Analyse van 2015-2017 en prognose voor de toekomst

Datum : 8 februari 2018
Status : definitief
Versie : 4
Auteur : Pim de Glas

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding.....	3
2.	Financien in het sociaal domein	4
2.1	De financieringsstructuur van het sociaal domein.....	4
2.2	De gemeentelijke beleidsvisie en doelstellingen.....	8
2.3	De gemeentelijke financiering van het sociaal domein	10
3.	Financiële analyse.....	13
3.1	Wmo	13
3.1.1	Vervoer.....	13
3.1.2	Rolstoelen.....	14
3.1.3	Woningaanpassingen	14
3.1.4	Hulp bij het huishouden en Huishoudelijk hulp toelage (HHT).....	15
3.1.5	Begeleiding.....	16
3.2	Jeugdwet.....	17
3.2.1	Begeleiding Jeugd	17
3.2.2	Jeugd GGZ.....	18
3.2.3	Gespecialiseerde jeugdhulp via GR Jeugdhulp Rijmond.....	19
3.3	Participatiewet.....	20
3.4	Preventie.....	23
3.5	Uitvoeringskosten.....	24
4.	Vraagstukken	25

1. INLEIDING

Onlangs bent u als Raad geïnformeerd over de tussentijdse evaluatie van het Beleidsplan 'Kracht van Krimpen'. Hierbij is toegezegd dat er een aanvullende notitie zou worden opgesteld waarin de financiële ontwikkelingen verder werden uitgewerkt. Deze informatie treft u in deze notitie aan. Ook moet deze notitie u ondersteunen in keuzes omtrent de toekomstige financiering van het sociaal domein. Hoe worden de tekorten binnen het sociaal domein opgevangen? Bezuinigen op het voorzieningenniveau of het accepteren en dekken van een (structureel) tekort?

Doelstelling in het sociaal domein

De Rijksoverheid heeft in 2015 grote opgaves in het sociaal domein overgeheveld naar de gemeenten. Naast de taken zijn ook budgetten overgeheveld. Hierbij heeft het Rijk al op voorhand een bezuiniging doorgevoerd. De gemeente staat dicht bij de burger en kan de zorg in samenhang organiseren en waar nodig zorg voorkomen door tijdig preventieve maatregelen te nemen. Dit levert een besparing op en deze heeft het Rijk op voorhand al verdisconteerd met de budgetten.

Een mooie ambitie maar voor gemeenten een forse uitdaging! In de gemeente Krimpen aan den IJssel zijn we in 2015 voortvarend aan de slag gegaan en is er zeker in kwalitatieve zin een goed aanbod georganiseerd.

Bij aanvang is er een bestuurlijke opdracht geweest om de kosten en de baten in het sociaal domein in balans te houden. Voor 2015 en 2016 is dit ruimschoots gehaald maar de daarop volgende jaren wordt dit steeds spannender.

Met deze notitie willen we u inzicht geven in het meerjarig financieel perspectief zodat ook bestuurlijke keuzes kunnen worden gemaakt over de financiële haalbaarheid van het sociaal domein in de toekomst.

2. FINANCIEN IN HET SOCIAAL DOMEIN

INLEIDING

In 2015 is er een grootschalige decentralisatie uitgevoerd binnen het sociaal domein. Diverse taken vanuit de voormalige AWBZ (begeleiding) en de volledige Jeugdhulp zijn overgeheveld naar de gemeente. Deze ontwikkeling kan worden gezien als een logisch gevolg op een toenemende decentralisatie van zorg en hulpverlening in de afgelopen decennia. Ter illustratie hierbij enkele voorbeelden:

1994: Wet voorzieningen gehandicapten

1996: nieuwe Algemene bijstandswet

2001: Wet Suwi (decentralisatie re-integratie verantwoordelijkheid)

2007: Wet maatschappelijke ondersteuning (hulp bij het huishouden)

2015: Wmo 2015, Participatiewet en Jeugdwet

Het is gezien de lange historie en het uitgangspunt dat de gemeente de overheidsinstantie is die het dichtst bij de burger staat ook niet onlogisch dat er nog andere taken zullen volgen.

In tegenstelling tot de eerdere decentralisaties is de decentralisatie in 2015 gecombineerd met een door het Rijk opgelegde bezuinigingsdoelstelling. Dit maakt het voor gemeenten bijzonder lastig om een hoog dienstverleningsniveau te realiseren en direct een besparing op de zorgkosten te realiseren.

2.1 DE FINANCIERINGSSTRUCTUUR VAN HET SOCIAAL DOMEIN

Historie en samenstelling van de budgetten voor het sociaal domein

De budgetten die het Rijk beschikbaar stelt voor het sociale domein zijn verdeeld over verschillende inkomstenbronnen. De diversiteit wordt veroorzaakt doordat de taken in de loop der jaren stapsgewijs zijn gedecentraliseerd naar de gemeente. Tot de invoering van decentralisatie van de bijstandswet (nAbw in 1996) werden alle taken toegevoegd via de algemene uitkering. Met de invoering van de nAbw in 1996 is een separate uitkering (BUIG¹ en rechtsvoorgangers) geïntroduceerd. Met de komst van de Wmo 2007 is de integratie uitkering Wmo ingevoerd die bij de decentralisatie is omgevormd naar de integratie-uitkering Sociaal Domein. De Rijksoverheid heeft als doel om deze integratie-uitkering sociaal domein slechts tijdelijk in stand te laten en alles toe te laten vloeien naar de algemene uitkering via een objectief verdeelmodel. Dit bleek niet eenvoudig waardoor de systematiek voorlopig in stand blijft. In onderstaand schema is een overzicht opgenomen van alle taakvelden binnen het sociale domein en de wijze waarop de Rijksfinanciering is vormgegeven.

Overzicht taakvelden sociaal domein en financiering vanuit het Rijk

	Deeltaak	Budget
Wmo	Wmo (oud-Wvg)	Algemene uitkering
	Wmo hulp bij het huishouden	Integratie-uitkering
	Wmo Begeleiding	Integratie-uitkering
	Wmo (voorheen Welzijnswet)	Algemene uitkering en integratie-uitkering
Jeugd	Voorzieningen Jeugdhulp	Integratie-uitkering

¹ BUIG: Gebundelde uitkering voor de dekking van de uitkeringen uit de participatiewet

	Preventieve maatregelen jeugd	Integratie-uitkering en Algemene uitkering
Participatiewet	Uitkeringen	BUIG
	SW-dienstverbanden	Integratie-uitkering
	Beschut werk	BUIG (loonkostensubsidie), aanpassing voorziening en begeleiding integratie uitkering
	Wettelijke loonkostensubsidie	BUIG
	Re-integratie	Integratie uitkering
	Bijzondere bijstand	Algemene uitkering

Objectiviteit van de verdeelmodellen BUIG en Integratie uitkering

Het Rijk stelt de landelijke macrobudgetten voor de BUIG en de integratie-uitkering vast en streeft naar een zo objectief mogelijke verdeling van de middelen over de gemeenten.

Het behoeft geen betoog dat het bijzonder lastig is om op een objectieve manier vast te stellen wat het budget van een gemeente moet zijn voor het uitvoeren van de taken binnen het sociaal domein. Elke gemeente is anders qua samenstelling. Denk hierbij aan leeftijdsopbouw, werkgelegenheid, sociale structuren, opleidingsniveau, etc. Elke objectieve formule staat altijd weer open voor een nieuwe discussie. Beide modellen voor objectieve verdeling zijn continu onderwerp van discussie en detail-bijstellingen.

Binnen de BUIG is er een vangnetregeling waarbij een gemeente een aanvullende bijdrage kan krijgen als de uitgaven voor uitkeringen meer bedragen dan 105% van het beschikbare budget. Voor de BUIG maakt de gemeente Krimpen aan den IJssel gebruik van deze regeling. Het bedenkelijke aan deze vangnetconstructie is dat de aanvulling aan Krimpen aan den IJssel wordt gefinancierd uit het landelijke macro budget, waarna het restant wordt verdeeld over de gemeenten. De vangnetbijdrage is dus niet een extra bijdrage van het Rijk maar een bijdrage van de gezamenlijke gemeenten. Deze systematiek leidt er toe dat minder regulier budget beschikbaar is voor de gemeenten en dat steeds meer gemeenten een vangnetregeling moeten aanvragen. Landelijk was er in 2015 een tekort van 105 mln op de BUIG en in 2016 is dat opgelopen tot 338 mln. Over 2016 kregen 213 gemeenten een vangnetuitkering tot een totaalbedrag van ongeveer 138 mln euro. Krimpen aan den IJssel ontving een vangnetuitkering van € 488.818.

Tenslotte tonen recente berekeningen aan dat dat het landelijk macro-budget in ieder geval over de periode 2015 – 2017 onvoldoende middelen bevat om alle uitkeringen überhaupt te kunnen betalen (zie <https://www.divosa.nl/divosa-monitor-bijstandsbudget-2016>).

Door Divosa en de VNG wordt aandacht gevraagd voor deze ontwikkelingen. Vooral nog heeft dit niet geleid tot een actie vanuit het Rijk.

Financiële voordelen van de decentralisatie: realiteit of utopie

Bij de invoering van de decentralisaties in 2015 heeft het Rijk rekening gehouden met een substantiële bezuiniging. De gemeenten worden in staat geacht om de taken effectiever en efficiënter te organiseren. Van transitie naar transformatie is het credo. Hoge ambities en natuurlijk is de vraag dan ook terecht of dit reëel is. Kan de gemeente op korte termijn een besparing realiseren?

Voor enkele taken, en met name die vanuit de Jeugdwet, kan geconstateerd worden dat dit voor gemeenten volledig nieuwe taken zijn. Om deze nieuwe taak uit te kunnen voeren waarbij gelijktijdig zorgcontinuïteit geboden moet worden *en* beoordeeld moet worden hoe het beter kan, is tijd en geld nodig.

Besparingen op Jeugd vergen een lange adem

Binnen de gemeente Krimpen aan den IJssel is beoordeeld wat de 20 duurste klanten zijn. Uit deze analyse bleek dat dit voor 80% jongeren waren die intramuraal waren geplaatst in de leeftijdscategorie van 16 en 17 jaar. Het is een utopie om te veronderstellen dat we op korte termijn met deze doelgroep grote resultaten kunnen boeken die leiden tot enorme besparingen. We moeten ons er wel voor in gaan zetten dat de kinderen van nu in de basisschoolleeftijd op hun 16^e en 17^e niet ook in een dergelijke intramurale setting komen te zitten. Maar dat betekent dat we nu moeten investeren en dat het rendement nog even op zich laat wachten. Hierbij kunnen relatief kleine resultaten een fors financieel verschil uitmaken. Als deze 20 worden teruggebracht naar 15 levert dit al een besparing van bijna 400.000 op.

De decentralisatie van de Jeugdhulp in Denemarken

In Denemarken is de Jeugdhulp ook gedecentraliseerd. Dit is al enige jaren eerder gebeurd dan in Nederland waardoor we kunnen kijken welke resultaten zij hebben behaald. Uit Deens onderzoek is gebleken dat de eerste besparingen pas werden gerealiseerd na minstens 5 jaar. Daarbij dient nog in ogenschouw te worden genomen dat de decentralisatie in Denemarken niet gepaard is gegaan met een bezuiniging.

Financiële risico's in de nabije toekomst

Het nieuwe regeerakkoord en reeds ingezette beleidsuitgangspunten van het Rijk zullen ook de komende jaren de gemeentelijk financiën onder druk blijven zetten.

Eigen bijdrage systematiek in de Wmo

Het Rijk is voornemens om de eigen bijdrage systematiek drastisch te wijzigen. Hierbij wil het Rijk de inkomensafhankelijke bijdrage laten vervallen en deze vervangen voor een lage inkomensafhankelijke bijdrage. Deze wijziging heeft een tweetal effecten. Enerzijds zullen de inkomsten uit de eigen bijdrage drastisch afnemen. Anderzijds zal dit een aanzuigende werking hebben op de Wmo voorzieningen. Nu zien veel inwoners met een redelijk tot hoog inkomen af van bijvoorbeeld een hulp bij het huishouden via de gemeente omdat de eigen bijdrage die zij moeten betalen gelijk of soms hoger is dan het zelfstandig inhuren van een hulp. Bij de nieuwe systematiek is dit niet meer het geval.

Het Rijk heeft in het regeerakkoord wel een extra bijdrage voorzien voor het vervallen van de inkomsten uit eigen bijdrage maar heeft geen compensatie voor de aanzuigende werking van deze maatregel. Het is lastig te beoordelen wat de aanzuigende werking zal zijn maar een inschatting van € 100.000 tot € 300.000 is niet onrealistisch.

WLZ en scheiding van wonen en zorg

Het Rijksbeleid is er op gericht om zorgbehoevende zo lang mogelijk thuis te laten wonen. Ook als er sprake is van een WLZ indicatie heeft het Rijk nieuwe zorgvormen geïntroduceerd; het modulair pakket thuis (MPT) en het volledig pakket thuis (VPT). Bij deze zorgvormen wordt alleen de zorg gefinancierd vanuit de WLZ en blijven de voorzieningen zoals woningaanpassingen, rolstoelen en vervoersvoorzieningen een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Een voorbeeld hiervan is de Prinsessenflat. Hier is een wooncomplex gerealiseerd door de Leliezorggroep in samenwerking met Qua wonen gericht op de huisvesting van mensen met een WLZ-VPT indicatie. Ook deze ontwikkeling zal de komende jaren leiden tot een hogere kostenpost voor de gemeente Krimpen aan den IJssel.

Demografie van Krimpen aan den IJssel

Opvallend hierbij is dat de gemeente Krimpen aan den IJssel verhoudingsgewijs weinig inwoners heeft in de leeftijdscategorie 20-64 jaar. En wel veel in de leeftijd daaronder of daarboven. In bijlage 2 zijn enkele tabellen opgenomen met de demografische samenstelling van Krimpen aan den IJssel.

De grijze² en groene³ druk zijn in Krimpen aan den IJssel bijzonder hoog. Deze ontwikkeling heeft ook gevolgen voor het sociale domein aangezien de grijze druk voor een toekomstige stijging in Wmo voorzieningen en de groene druk voor een relatief hoger aantal Jeugdhulp voorzieningen, dan bij een gemeente van vergelijkbare omvang, zal zorgen.

² De verhouding tussen het aantal personen van 65 jaar of ouder en het aantal personen van 20 tot 65 jaar.

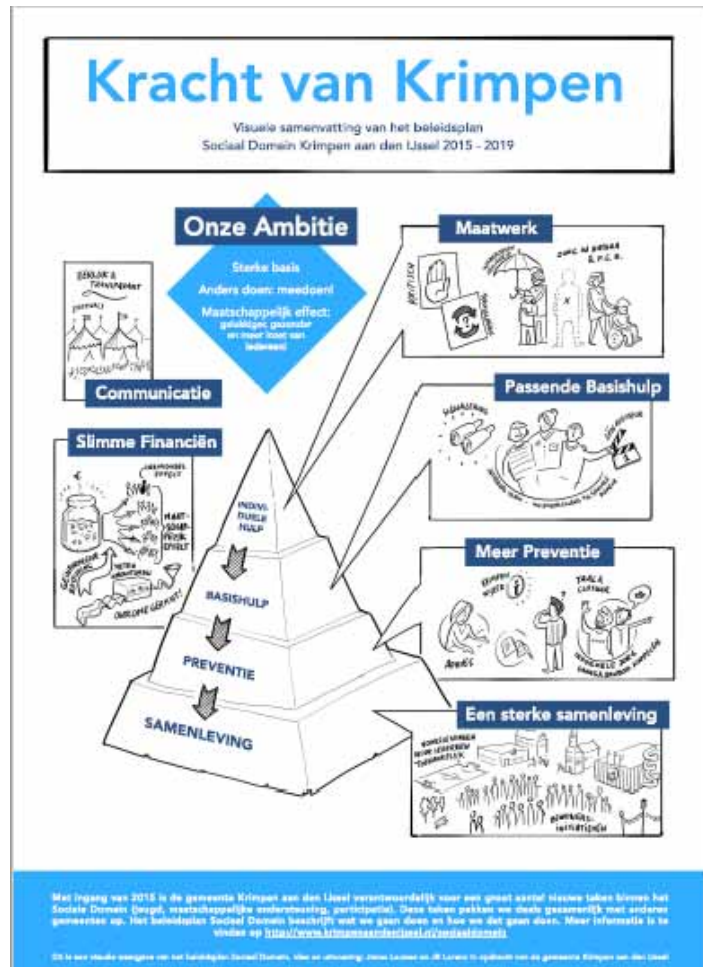
³ De verhouding tussen het aantal personen van 0 tot 20 jaar en het aantal personen van 20 tot 65 jaar.

2.2 DE GEMEENTELIJKE BELEIDSVISIE EN DOELSTELLINGEN

Het gemeentelijke beleid is er op gericht om het gebruik van individuele voorzieningen zoveel mogelijk te voorkomen door te investeren op de onderste lagen van de Krimpense piramide. Binnen de gemeente Krimpen aan den IJssel heeft dit er voor gezorgd dat er flink is geïnvesteerd in de toegang voor het sociale domein. Vanuit de KrimpenWijzer en het Krimpens Sociaal Team worden alle vragen op het sociaal domein beantwoord. Hierbij wordt sterk gestuurd op het opvangen van problematiek door algemene voorzieningen en waar nodig initiëren van preventieve voorzieningen om toekomstige vragen te kunnen voorkomen.

De KrimpenWijzer en het Krimpens Sociaal Team brengen veel disciplines samen;

- het welzijnswerk,
- maatschappelijk werk,
- cliëntondersteuning,
- ambulante jeugdhulp
- basis en specialistische jeugd GGZ,
- sociaal psychiatrisch hulpverlening,
- wijkverpleegkundige
- ambulante jeugdhulpverleners
- netwerk Jeugd
- pedagoog
- school maatschappelijk werk

Al deze disciplines werken nauw met elkaar samen vanuit de KrimpenWijzer en Krimpens Sociaal Team. Deze samenwerking bevordert de inzet van juiste zorg, ondersteuning en hulpverlening en signaleert ook de behoefte aan preventieve maatregelen.

Inrichting van toegang sociaal domein

Binnen de gemeente Krimpen aan den IJssel is er voor gekozen om te investeren op de toegang van het Sociaal Domein. Onder gemeentelijke regie (procesregisseurs) wordt vanuit de KrimpenWijzer en het Krimpens Sociaal Team een breed palet aan dienst-, en hulpverlening aangeboden. Van maatschappelijk werk, (onafhankelijke) cliëntondersteuning, ambulante gezinsbegeleiding, Jeugd GGZ (basis) tot het beoordelen van aanvullende individuele voorzieningen.

Deze werkwijze zorgt er voor dat er goed inzicht wordt verkregen in de hulpvragen van de inwoners en er een passend aanbod kan worden gecreëerd. Getracht wordt om zoveel mogelijk de hulpverlening vanuit de KrimpenWijzer en het Krimpens Sociaal team vorm te geven en indien dit niet mogelijk is een gespecialiseerde zorgleverancier er bij te halen.

De verwachting is dat deze aanpak op termijn gaat leiden tot minder zware zorgvragen. Er ontstaat immers een goed zicht op de zorgvraag zodat hier preventief op ingespeeld kan worden. Ook is er binnen de Krimpense toegang sprake van geïntegreerde specialismes zodat een efficiënte hulpverlening kan worden ingezet. Ook bij dit model is het de vraag wanneer het effect van deze investering zichtbaar zal worden. Extra inzet op vroegtijdige signalering zal in eerste instantie eerder leiden tot een toename van de vraag. De laagdrempeligheid van de KrimpenWijzer zorgt ook eerder voor een toename dan een afname van de vraag. Ook in deze situatie zullen de kosten voor de baten gaan en zal het enkele jaren duren voordat het financiële effect zichtbaar zal zijn.

2.3 DE GEMEENTELIJKE FINANCIERING VAN HET SOCIAAL DOMEIN

Verschillen monitor sociaal domein 2015 en 2016

De gemeentelijke monitor sociaal domein van 2015 en 2016, zoals die aan de Raad gepresenteerd is, laat een ander (lager) resultaat zien dan uit onderstaand overzicht blijkt. De oorzaak hiervan zit in de gehanteerde systematiek. In de monitor sociaal domein voor 2015 en 2016 is uitgegaan van de nieuwe taken die vanaf 1 januari 2015 uitgevoerd moesten worden en de extra middelen die hier voor verkregen zijn in de Integratie uitkering. In onderstaande tabel wordt de aansluiting gezocht met de begrotingsystematiek (verankerd in het BBV) waarbij alle inkomsten en uitgaven voor het hele sociale domein zijn meegenomen. Bij deze laatste systematiek ontstaat een integraal beeld van de ontwikkeling in het sociaal domein. De uitgaven zijn gebaseerd op de werkelijk uitgaven. Deze toerekening is gebaseerd op de clusters van de algemene uitkering en de uitkeringsfactor, waarbij de cijfers van de meicirculaire 2017 zijn gebruikt.

Verankering van het sociaal domein in de gemeentelijke begroting

De gemeente heeft de wettelijke plicht om te zorgen voor een meerjarige sluitende begroting. In de huidige vastgestelde begroting voor 2018 is het tekort van het sociaal domein verwerkt en wordt dit de eerste jaren opgevangen door een onttrekking uit de reserve en aansluitend door de algemene middelen.

Ontwikkeling reserve en effect gemeentelijke begroting

Bij de start van de decentralisaties zijn de overschotten op de middelen voor deze taken gereserveerd in een reserve Sociaal Domein. Per 1 januari 2017 bedroeg deze reserve ruim 2,3 mln. Vanaf 2017 tot en met 2019 wordt deze reserve aangewend om het tekort op het sociaal domein (op basis van de monitor) te dekken.. In 2019 is de reserve niet geheel toereikend en vanaf 2020 moeten de tekorten op het sociaal domein volledig binnen de gemeentebegroting worden gedekt. In de meerjarenbegroting 2018-2021 is daar rekening mee gehouden.

Ontwikkeling Integratie uitkering sociaal domein

De integratie-uitkering sociaal domein dekt een deel van de kosten op de drie grote wetten binnen het sociaal domein.

Dekking integratie-uitkering sociaal domein	
Wmo	Begeleiding volwassenen
Jeugdwet	Alle jeudhulpvoorzieningen exclusief preventie
Participatiewet	Re-integratieactiviteiten

Ontwikkeling integratie uitkering Sociaal Domein

	2014	2015	2016	2017	2018
Integratie uitkering SD		13.359k	13.205k	12.664k	12.205k
Daling tov 2015			1,2%	5,2%	8,6%

De ontwikkeling van de integratie-uitkering geeft een duidelijk beeld van de oorzaak van de financiële problematiek binnen het sociaal domein. In 2017 daalt deze uitkering met 541K

om in 2018 nog eens met 459K te dalen. Vanaf de decentralisaties in 2015 is er dus sprake van een daling van ruim 1,154 mln.

Vangnetregeling voor een tekort op de Participatiewet (BUIG)

In tegenstelling tot de Wmo en de Jeugdwet kent de Participatiewet een vangnetregeling. Hiermee wordt het gemeentelijke risico bij een hoog aantal uitkeringsgerechtigden gemaximaliseerd. In onderstaande tabel is rekening gehouden met ontvangst van deze vangnetregeling. Voor een opbouw van de inkomsten van de BUIG, de uitkeringslasten en de onvang van de vangnetregeling wordt korthedshalve verwezen naar paragraaf 3.3

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de uitgaven en inkomsten in het sociale domein.

Meerjarige inkomsten en uitgaven sociaal domein⁴

Uitgaven en inkomsten Sociaal Domein		bedragen x € 1.000						
		Rekening 2015	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Mjb 2019	Mjb 2020	Mjb 2021
Uitgaven								
Inkomen & participatie	Voorzieningen	4.488	4.577	4.361	4.367	4.359	4.300	4.238
	Personele inzet (incl IJsselgemeenten)	1.214	1.293	1.576	1.683	1.693	1.711	1.729
	Algemene kosten		4	125	178	164	166	169
	Totaal Inkomen en participatie	5.702	5.875	6.062	6.228	6.216	6.178	6.136
Jeugd	Voorzieningen	7.787	7.643	7.344	7.143	7.268	7.342	7.415
	Personele inzet	323	542	751	693	703	714	725
	Algemene kosten	1.186	1.203	1.698	2.192	2.200	2.223	2.247
	Totaal Jeugd	9.297	9.389	9.793	10.028	10.171	10.279	10.387
Maatschappelijke ondersteuning	Voorzieningen	4.416	4.193	4.326	4.426	4.468	4.511	4.554
	Personele inzet	673	1.416	1.290	1.217	1.235	1.254	1.273
	Algemene kosten	992	1.112	1.275	1.346	1.345	1.360	1.375
	Totaal Maatschappelijke ondersteuning	6.080	6.721	6.891	6.989	7.048	7.125	7.202
TOTAAL	21.079	21.984	22.746	23.245	23.435	23.582	23.725	
Inkomsten								
Inkomen & participatie	Integratie uitkering SD	3.389	3.044	2.923	2.796	2.710	2.590	2.573
	Decentralisatie uitkeringen		96	191	101	101	101	101
	Algemene uitkering	2.337	2.292	2.449	2.705	2.878	2.975	3.064
	Totaal Inkomen en participatie	5.726	5.432	5.563	5.601	5.689	5.666	5.738
Jeugd	Integratie uitkering SD	7.274	7.096	6.619	6.019	6.019	6.057	6.087
	Algemene uitkering	1.332	1.402	1.079	1.134	1.162	1.185	1.204
	Samenkracht en burgerparticipatie			242	255	262	268	273
	Totaal Jeugd	8.606	8.498	7.940	7.408	7.444	7.510	7.564
Maatschappelijke ondersteuning	Integratie uitkering SD	2.696	3.066	3.122	3.269	3.240	3.258	3.252
	Integratie uitkering WMO oud	2.249	2.096	2.261	2.285	2.285	2.304	2.398
	Decentralisatie uitkeringen (HHT)	314	341					
	Algemene uitkering	4.003	4.197	3.623	3.815	3.934	4.026	4.099
	Samenkracht en burgerparticipatie			430	454	467	478	486
	Totaal Maatschappelijke ondersteuning	9.263	9.701	9.435	9.823	9.926	10.065	10.236
TOTAAL INKOMSTEN	23.595	23.631	22.939	22.832	23.059	23.241	23.537	
Saldo per onderdeel								
Inkomen & participatie		24	-442	-499	-627	-527	-512	-398
Jeugd		-691	-891	-1.853	-2.620	-2.727	-2.769	-2.824
WMO		3.182	2.980	2.544	2.834	2.878	2.941	3.034
		2.516	1.647	193	-413	-376	-340	-188

Opgemerkt dient te worden dat de doorbelasting van de personeelskosten in 2015 niet volledig is. Vanwege een afwijkende registratie in de tijdregistratie ten opzichte van de daarop volgende jaren geeft dit geen zuiver beeld van de feitelijke kosten.

⁴ Inkomsten zijn gebaseerd op de mei circulaire 2017

Deelconclusie: waar staan we in Krimpen aan den IJssel vanuit financieel oogpunt?

In de eerste jaren van de decentralisaties is er sprake geweest van een overschot. De dienstverlening vanuit de gemeente was op orde en de budgetten waren nog toereikend om dit niveau van dienstverlening te kunnen leveren.

In 2015 tot 2017 hebben we een monitor sociaal domein opgesteld waarin de nieuwe taken en budgetten in waren opgenomen. Op basis van deze analyse was het meerjaren perspectief erg nadelig. Op basis van dit gegeven vanaf 2017 tot en met 2019 onttrekkingen opgenomen in de gemeente begroting uit de reserve sociaal domein. Vanaf 2019 is er dan ook geen geld meer in deze reserve. Mede hierdoor ontstaat er in het meerjarenperspectief een sluitende begroting.

Om een breder beeld te hebben van het totale sociale domein en ook te zorgen voor een aansluiting op de begroting zijn in bovenstaande tabel alle begrotingsposten uit het sociale domein samengevoegd en gesaldeerd. Door deze exercitie ontstaat er in financiële zin een iets rooskleuriger beeld van het sociaal domein dan uit de monitor sociaal domein van 2015 tot 2017 werd voorzien. De begrotingsuitkomsten en de inzet van de bestemmingsreserve Sociaal Domein worden niet beïnvloed. Het betreft uitsluitend een andere manier om de cijfers te presenteren.

Waar staan we in Krimpen aan den IJssel vanuit financieel perspectief?

In de gemeentelijke meerjarenbegroting is het sociaal domein volledig opgenomen. Deze meerjarige begroting is nagenoeg sluitend. Binnen deze begroting kunnen we met de nieuwe systematiek een deelbegroting maken van het sociaal domein. Deze is in de bovenstaande tabel opgenomen. Indien we de oorspronkelijk opdracht blijven volgen om binnen het sociaal domein budget neutraal te zijn dan dient er een bezuinigingsactie te volgen van ongeveer 400.000 vanaf 2018.

3. Financiële analyse

In de onderstaande paragrafen is een analyse opgenomen van de werkelijke kosten van de diverse voorzieningen. Voor 2017 zijn waar mogelijk de totale werkelijke kosten weergegeven. Waar dit ten tijde van het opstellen van de notitie nog niet mogelijk was zijn de kosten geëxtrapoleerd.

3.1 Wmo

De Wmo kan onderverdeeld worden in algemene en preventieve voorzieningen en individuele voorzieningen. De individuele voorzieningen zullen uitgewerkt worden in de paragrafen 3.1.1. tot en met 3.1.5. De algemene en preventieve taken zijn opgenomen in paragraaf 3.4.

3.1.1 Vervoer

Vervoer binnen de Wmo bestaat uit de taxikostenvergoedingen voor regionaal vervoer en vervoersvoorzieningen voor vervoer in de directe woonomgeving, zoals scootmobielen, driewiel fietsen, etc.

Uitgaven

Vervoer	2014	2015	2016	2017
Taxi	€ 234.068	€ 237.642	€ 201.726	€ 164.576
Vergoeding autokosten	€ 14.637	€ 13.547	€ 14.838	€ 15.971
Verg. aanpassen vervoermiddel	€ 1.627	€ 646		€ 1.500
Vergoeding aangepaste fiets	€ 41.299	€ 37.285	€ 48.557	€ 41.000
Vergoeding scootmobiel	€ 129.644	€ 84.930	€ 38.901	€ 125.000
Overige vervoersvoorzieningen	€ 13.012	€ 13.680	€ 20.403	€ 7.500
	€ 434.287	€ 387.730	€ 324.425	€ 355.547

Toelichting

De totale vervoerskosten in de gemeente Krimpen aan den IJssel laten een relatief stabiel verloop zien. De tabel vertoont twee opvallende zaken. In 2017 neemt het taxivervoer af en zijn de scootmobielen redelijk hoog. De oorzaak van de afname van de taxikosten is tweeledig. In 2016 is er sprake van een nieuwe vervoerder. Deze is goedkoper maar kwalitatief ook minder. Het gebruik is in 2017 dan ook afgenomen ten opzichten van 2016. Vanwege de kwalitatieve beperkingen is er voor gekozen om de overeenkomst niet te verlengen maar opnieuw aan te besteden met ingang van 1 januari 2018.

De scootmobielen laten een grillig verloop zien. Dit heeft te maken met fluctuaties in aanvragen en hogere kosten voor onderhoud.

Beleidsruimte

Voor de kosten van de voorzieningen en het taxivervoer is weinig besparing te verwachten. Deze voorzieningen zijn via een aanbesteding gecontracteerd en hebben een scherpe prijs/kwaliteit verhouding.

Besparingsmogelijkheden zijn uitsluitend te realiseren als de toegang (indicatie) wordt aangescherpt, danwel dat er wordt ingezet op een algemene voorziening. Voor het taxivervoer zou de Belbus Krimpen een oplossing kunnen bieden. Het verder intensiveren van het gebruik van de Belbus heeft consequenties voor het gebruik van het Wmo

taxivervoer. Intensivering kan een besparing opleveren tussen de 10.000 en 50.000. Het spreekt voor zich dat hierbij wel de medewerking van stichting Belbus en haar vrijwilligers nodig is.

Een andere voorziening is de scootmobiel. Deze voorziening is een vervanging voor lokaal vervoer. Veelal gebruikt door inwoners die niet meer in staat zijn om met een fiets of auto zich lokaal/regionaal te kunnen verplaatsen. In het verleden zijn ook andere voorzieningen verstrekt zoals een gemotoriseerde fiets. Inmiddels wordt deze voorziening als algemeen gebruikelijk⁵ aangemerkt. Gezien het karakter van de scootmobiel is het de vraag of deze ook niet als algemeen gebruikelijk aangemerkt zou kunnen worden. Hierdoor is er geen recht mee rop ene vergoeding voor deze kosten. De kosten van een scootmobiel zijn inmiddels vergelijkbaar met een elektrische fiets. Vooralsnog is er geen andere gemeente in Nederland die de scootmobiel als algemeen gebruikelijk heeft aangemerkt.

3.1.2 Rolstoelen

Uitgaven

Kosten rolstoel	2014	2015	2016	2017
Kosten elektrische rolstoel	€ 110.768	€ 138.407	€ 107.227	€ 147.000
Kosten handbewogen rolstoel	€ 214.442	€ 220.007	€ 125.139	€ 126.000
Overige Rolstoelvoorzieningen	€ 6.191	€ 523	€ 25.425	€ 10.000
	€ 333.415	€ 360.952	€ 259.807	€ 285.017

Toelichting

De kosten van de rolstoelen laten een dalend verloop zien. De hogere kosten in 2014 en 2015 voor de handbewogen rolstoelen is vooral veroorzaakt omdat er in die periode nog relatief veel nieuwe rolstoelen zijn aangeschaft ten gevolge van het sluitstuk van de 'omruilactie' van de vervoersmiddelen. In het verleden werden deze voorzieningen gehuurd. De laatste huurmiddelen zijn in 2014 en 2015 omgezet naar koop.

Beleidsruimte

Voor de rolstoelvoorziening zijn er geen besparingsmogelijkheden.

3.1.3 Woningaanpassingen

Uitgaven

Wonen	2014	2015	2016	2017
Woningaanpassingen	€ 194.481	€ 165.397	€ 146.414	€ 245.000
Roerende woonvoorziening	€ 52.538	€ 48.078	€ 32.195	€ 38.500

Toelichting

De kosten van woonvoorzieningen laten meestal een grillig verloop zien aangezien slechts enkele aanvragen een fors verschil kunnen maken. In 2017 is er sprake van hogere kosten. Dit wordt veroorzaakt door enkele dure woningaanpassingen. Het risico is aanwezig dat

⁵ Definitie algemeen gebruikelijk: voorziening die niet speciaal is bedoeld voor mensen met een beperking en die algemeen verkrijgbaar is en niet of niet veel duurder is dan vergelijkbare producten

deze ontwikkeling zich structureel door gaat zetten. Het Rijksbeleid is er op gericht om mensen zo lang mogelijk thuis te laten wonen en de toegang tot de WLZ te beperken. Hierdoor is er sprake van een extra druk op de Wmo.

Beleidsruimte

Binnen de woonvoorzieningen zijn geen substantiële besparingen te realiseren. Gezien de toekomstige ontwikkelingen is het van belang dat er vast gehouden wordt aan het gehanteerde beleid van het primaat van verhuizen. Ook is het van belang dat er in het bouwbesluit vergaande eisen worden opgenomen om levensloopbestendig te bouwen.

3.1.4 Hulp bij het huishouden en Huishoudelijk hulp toelage (HHT)

Uitgaven

Kosten HH	2014	2015	2016	2017
HH1	€ 20.349	€ 516.745	€ 812.804	€ 755.196
HH2	€ 2.277	€ 233.676	€ 332.295	€ 210.389
HH3	€ 2.019.531	€ 1.278.110	€ 668.870	€ 632.427
HHT		€ 21.403	€ 93.603	€ 128.234
Eindtotaal	€ 2.042.157	€ 2.049.932	€ 1.907.572	€ 1.726.246

Pgb besteed	2015	2016	2017
Wmo HH	€ 134.048	€ 131.981	€ 126.857

Toelichting

De ontwikkeling van de kosten laten een redelijk stabiel verloop zien. Er is zelfs sprake van een kleine daling. Deze ontwikkeling staat haaks op de grijze druk (zie bijlage 2) die in de gemeente Krimpen aan den IJssel verhoudingsgewijs erg hoog is.

Wat wel opvalt is dat de Huishoudelijke hulp toelage (HHT) een sterke stijging heeft van het aantal gebruikers.

Beleidsruimte

Binnen de hulp bij het huishouden zijn enkele bezuinigingsmogelijkheden. Hierbij dient met name gedacht te worden aan het omzetten van onderdelen van de hulp bij het huishouden naar algemene voorzieningen. Denk hierbij aan het organiseren van een was-en strijkservice en een boodschappenservice. De besparing zal wel beperkt blijven aangezien aan het initiëren van een was-en strijkservice ook kosten zijn verbonden. Voor de boodschappenservice kan aangesloten worden bij de diensten van de plaatselijke supermarkten. Dit zou kunnen leiden tot een besparing van 10.000 tot 50.000.

De HHT is een bovenwettelijke voorziening en kan worden beëindigd. Deze regeling is destijds ingevoerd op initiatief van de staatssecretaris gericht op het behoud van werkgelegenheid. Het behoud van werkgelegenheid is niet een primaire taak vanuit de Wmo en is gezien de huidige ontwikkelingen op de arbeidsmarkt ook minder actueel.

Afschaffing van de HHT zou kunnen leiden tot een besparing van 100.000 tot 130.000.

3.1.5 Begeleiding

Uitgaven

Kosten begeleiding Wmo	2015	2016	2017
Begeleiding Doofblinden	€ 34.553	€ 38.262	€ 35.410
Begeleiding gespecialiseerd	€ 114.676	€ 97.043	€ 240.435
Begeleiding individueel	€ 342.968	€ 329.442	€ 286.740
Begeleiding schuldhulp	€ 33.822	€ 38.317	€ 66.838
Dagbesteding licht	€ 60.703	€ 71.711	€ 73.880
Dagbesteding midden	€ 2.719	€ 22.503	€ 96.686
Dagbesteding zwaar	€ 306.975	€ 261.687	€ 192.017
Persoonlijke verzorging	€ 22.424		€ 19.440
Persoonlijke verzorging	€ 37.761	€ 35.652	
Tijdelijk verblijf	€ 17.548	€ 16.191	€ 1.648
Vervoer dagbesteding	€ 17.815	€ 15.591	€ 14.869
Eindtotaal	€ 991.965	€ 926.399	€ 1.027.963
Pgb besteed	2015	2016	2017
WMO BG	€ 296.905	€ 256.895	€ 252.686
Subsidie Ontmoetingscentrum	2015	2016	2017
Subsidie OC	€ 71.732	€ 63.296	€ -
TOTAAL	€ 1.360.602	€ 1.246.589	€ 1.280.649

Toelichting

De functie 'begeleiding' is per 2015 overgekomen vanuit de AWBZ. Hierbij beschikken we niet over de gegevens van de hoogte van de uitgaven van voor 1 januari 2015. Wel is uit de cijfers te zien dat het vanaf 2015 een relatief stabiel verloop heeft. Opvallende ontwikkelingen zijn de toename in 2017 van specialistische begeleiding en de dagbesteding midden. De dagbesteding midden wordt veroorzaakt door het Ontmoetingscentrum dementie. Tot 2017 werd deze voorziening via een subsidie gefinancierd. Vanaf 2017 is dit via een aanbesteding ingekocht. Feitelijk is dit geen stijging van de kosten alleen een verplaatsing van budget. De gespecialiseerde begeleiding neemt wel toe. De oorzaak van deze toename is drieledig:

- Toegang tot de WLZ is versoerd en inwoners worden gestimuleerd langer thuis te blijven. Deze ontwikkeling zorgt voor een langduriger beroep op de Wmo van zwaardere en intensievere zorg.
- De bovengemiddelde 'grijze' druk in Krimpen aan den IJssel zorgt voor een toename van zorgvragen.
- Bij de aanmeldingen van nieuwe klanten en bij herindicaties wordt vanuit de zorgaanbieder steeds vaker ingezet op gespecialiseerde begeleiding waarbij het de vraag is of deze op basis van de gemeentelijke definitie van 'specialistisch' ook daadwerkelijk specialistisch moet zijn.

Beleidsruimte

Voor de functie 'begeleiding' is het aanscherpen van de indicatiecriteria een mogelijke bezuinigingsmaatregel.

De zorg die vanuit de WLZ wordt geboden is in veel gevallen beperkter waardoor klanten vaak geadviseerd worden door een zorgaanbieder om geen WLZ aanvraag in te dienen maar in de Wmo te blijven.

Bij de huidige indicaties wordt aan de klant en zorgaanbieder gevraagd welke inschatting zij maken van de noodzakelijke begeleiding. Door de consultant wordt een dergelijk verzoek beoordeeld en gekeken in hoeverre er op onderdelen sprake kan zijn van afschaling. Door andere gemeenten worden op dit onderdeel hardere indicatie criteria gebruikt die veelal leiden tot lagere indicaties.

Hiermee wordt de grens van de zorgplicht vanuit de Wmo opgezocht. Verwacht wordt dat met aangescherpte criteria een besparing van 50.000 tot 100.000 haalbaar zou moeten zijn.

3.2 Jeugdwet

De voorzieningen in de jeugdwet zijn onderverdeeld in lokale voorzieningen en (gespecialiseerde) regionale voorzieningen. In de paragrafen 3.2.1 en 3.2.2 zijn de lokale voorzieningen weergegeven. De regionale staan in paragraaf 3.2.3.

3.2.1 Begeleiding Jeugd

Uitgaven

Kosten jeugd lokaal	2015	2016	2017
Begeleiding gespecialiseerd	€ 20.586	€ 103.412	€ 152.510
Begeleiding individueel	€ 121.001	€ 68.920	€ 55.181
Behandeling complex			€ 71.879
Dagbehandeling licht			€ 5.317
Dagbehandeling midden	€ 99.737	€ 159.004	€ 27.372
Dagbehandeling zwaar			€ 3.674
Dagbesteding licht	€ 16.379	€ 22.571	€ 3.609
Dagbesteding midden	€ 48.451	€ 34.096	€ 16.413
Dagbesteding zwaar		€ 24.075	€ 7.598
Persoonlijke verzorging	€ 3.953	€ 4.557	€ 5.104
Verblijf	€ 34.658	€ 37.717	€ 95.046
Vervoer jeugd	€ 21.816	€ 21.878	€ 37.097
Eindtotaal	€ 366.582	€ 476.231	€ 480.799

Pgb besteed	2015	2016	2017
Jeugdwet	€ 531.032	€ 447.347	€ 456.858

Toelichting

Alle begeleiding inclusief de PGB's laten een redelijk stabiel verloop zien. Binnen deze voorzieningen zijn er echter weer flinke verschuivingen.

Bij de dagbehandeling is een duidelijk verschuiving in 2017 waarneembaar. Dit wordt veroorzaakt door een nieuwe aanbesteding in 2017 waarbij de diverse producten anders zijn ingericht. Bij de functie 'verblijf' is sprake van een stijging van de kosten in natura. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door deze inkoopmethode: de dagbesteding daalt en verblijf stijgt in 2017.

Bij de individuele en gespecialiseerde begeleiding is ook een verschuiving te zien. Deze wijziging is drieledig:

- Een deel van de begeleiding wordt verzorgd door de casusregisseurs van het KST. Bij de intensieve en zware dossiers wordt externe gespecialiseerde begeleiding ingezet.
- Bij de aanmeldingen van nieuwe klanten en bij herindicaties wordt vanuit de zorgaanbieder steeds vaker ingezet op gespecialiseerde begeleiding.
- Een daling van reguliere begeleiding heeft een kleiner financieel effect dan een vergelijkbare stijging van specialistische begeleiding.

De bovengemiddelde 'groene' druk in Krimpen aan den IJssel zorgt er voor dat het zeer lastig is om een afname van de zorgvraag te realiseren.

Beleidsruimte

Voor de functie 'begeleiding' is het aanscherpen van de indicatiecriteria een mogelijke bezuinigingsmaatregel. Hierbij kan sterker gestuurd worden op de inzet van lichtere begeleiding in plaats van de duurdere gespecialiseerde begeleiding.

Aan deze bezuiniging zit wel een risico. Indien te veel bezuinigd wordt op deze inzet is de kans aanwezig dat er uiteindelijk in een later stadium meer regionaal ingekochte gespecialiseerde jeugdhulp noodzakelijk is. De bezuinigingsruimte wordt derhalve iets voorzichtiger ingeschat dan bij de Wmo. Raming van de besparing is 10.000 tot 50.000

3.2.2 Jeugd GGZ

Uitgaven

	2015	2016
Dyslexie	€ 235.209	€ 253.091
Basis GGZ	€ 122.148	€ 116.266

Toelichting

De Jeugd GGZ was in het jaar 2015 en 2016 onderdeel van de GR Jeugd (zie hiervoor de regionale overzichten). Een onderdeel van de jeugd GGZ is dyslexie en basis GGZ. Deze elementen zijn overgekomen van de regionale inkoop naar de lokale inkoop per 1 januari 2017. Vanwege de afrekensystematiek waarbij trajecten pas na afloop werden afgerekend is het op dit moment nog niet mogelijk om de werkelijke kosten van 2017 goed in beeld te brengen.

Beleidsruimte

Voor de inzet van dyslexie kan beoordeeld worden of deze in een andere vorm wordt aangeboden. Hierbij kan gedacht worden aan het onderbrengen van deze taken bij de samenwerkingsverbanden zodat deze behandeling onderdeel kan worden van alle onderwijsondersteunende maatregelen. Hiervoor is aanvullend onderzoek voor nodig of dit ook zal leiden tot een besparing.

3.2.3 Gespecialiseerde jeugdhulp via GR Jeugdhulp Rijmond

De specialistische jeugdhulp wordt ingekocht door de GR Jeugdhulp Rijmond. In onderstaande tabel is een overzicht weergegeven van de kosten in de jaren 2015 tot en met 2017. Opgemerkt dient te worden dat de kosten van 2017 zijn gebaseerd op een extrapolatie en niet op basis van werkelijke gegevens.

J&O	Cijfers 2015			Cijfers 2016			Cijfers 2017		
	ZorgBudget 2015	Realisatie 2015	% gebruikt	ZorgBudget 2016	Realisatie tm 2016	% gebruikt	ZorgBudget 2017	realisatie geëxtrapoliseerd obv Q2	% gebruikt
Krimpen aan den IJssel	1.482.072	1.573.280	106%	1.377.984	2.166.199	157,2%	1.851.750	2.247.077	121,3%
J-GGZ									
Krimpen aan den IJssel	3.046.432	2.246.496	74%	2.508.456	1.947.481	77,6%	1.301.977	1.904.195	146,3%
GI									
Krimpen aan den IJssel	822.734	797.703	97%	796.872	754.782	94,7%	1.116.121	723.525	65,8%
JmeB									
Krimpen aan den IJssel	317.905	476.288	150%	357.230	268.554	75,2%	333.481	396.028	118,8%
GR Totaal									
Krimpen aan den IJssel	5.669.142	5.093.768	90%	5.040.542	5.137.016	101,9%	4.655.576	5.338.982	114,7%

Toelichting

Voor de regionale jeugdhulp heeft bureau AEF een analyse gemaakt. Deze analyse is recent via een RIB aangeboden aan de Raad.

Enkele bijzonderheden vereisen een nadere toelichting:

- Jeugd en Opvoedhulp (J&O) laat in 2015 een substantieel lager bedrag zien. Dit komt doordat pas in 2016 een volledige beoordeling van alle klanten is gemaakt op basis van het woonplaatsbeginsel. In 2015 zijn er dus diverse klanten niet aan de gemeente Krimpen aan den IJssel toegerekend maar zijn in rekening gebracht bij andere gemeenten.
- Jeugd GGZ. Het geraamde zorgbudget in 2017 is substantieel lager dan de voorgaande jaren. Dit komt doordat een deel van de jeugd GGZ vanaf 1 januari 2017 lokaal wordt ingekocht.
- Jeugd met een beperking (JmeB) laat een grillig verloop zien. Dit komt omdat dit slechts een beperkt aantal klanten zijn met relatief hoge kosten per klant. Enkele klanten meer of minder leidt dus automatisch tot grote verschillen.

Beleidsruimte

De regionale specialistische jeugdhulp is niet een onderdeel waar direct op bezuinigd kan worden. De bezuiniging moet vooral gerealiseerd worden door het goed functioneren van de lokale toegang en de daarbij horende preventieve activiteiten. Deze inzet kan de vraag naar specialistische zorg op termijn inperken.

Veilig Thuis en de gecertificeerde instellingen

Veilig thuis is een stichting die verantwoordelijk is voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Deze stichting wordt rechtsreeks gefinancierd vanuit de GR Jeugdhulp Rijmond.

Voor het drang en dwang kader in de jeugdhulp zijn er gecertificeerde instellingen aangewezen. De grootste partij voor de regio Rijnmond is JBRR (jeugdbescherming regio Rijnmond). Aangezien beide partijen rechtsreeks worden gefinancierd vanuit De GR Jeugdhulp en niet door Krimpen aan den IJssel zijn beide organisaties buiten deze analyse gelaten. Hierbij dient ook opgemerkt te worden dat gezien de regionale verhoudingen de invloed van de gemeente Krimpen aan den IJssel op deze organisaties beperkt is.

3.3 Participatiewet

Uitkeringen

In onderstaande tabel wordt de meerjarige ontwikkeling van de BUIG weergegeven. Hierin is de ontvragst vanuit de vangnetregeling meegenomen. Zonder deze vangnetuitkering zou het tekort groter zijn. Ook heeft dit tot effect dat een daling van het aantal bijstandsgerechtigden niet direct leidt tot lagere kosten maar in eerste instantie tot een lagere vangnetuitkering.

BUIG (onderdeel van inkomen en participatie)	Rekening 2015	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Mjb 2019	Mjb 2020	Mjb 2021
BUIG (zonder uitvoeringskosten)							
Bijstandsverlening	5.389	6.152	7.269	7.464	7.658	7.799	8.041
BUIG	-5.596	-5.746	-5.815	-6.216	-6.361	-6.449	-6.449
Vangnet uitkering		-489	-945	-704	-661	-705	-947
Overige lasten/baten BUIG	332	414					
	126	331	509	544	636	645	645

Stijgende kosten bijstand

De kosten van de bijstand stijgen ten gevolge van de wijzigingen in Wajong, Wsw, toename van vluchtelingen en de recessie⁶. Het Rijk verstrekt onvoldoende budget om deze consequenties op te kunnen vangen. De ontwikkeling van de bijstandspopulatie wordt sterk gestuurd door factoren die door de gemeente niet of slechts zeer beperkt beïnvloedbaar zijn. Ook het Rijk heeft er bewust voor gekozen om de BUIG niet toe te voegen aan de integratie-uitkering.

Re-integratie

Trajecten/activiteiten (aantallen)	Krimpen aan den IJssel		
	2015	2016	1-10-2017
Nieuwe doelgroep	13	29	34
- Banen ihkv banenafpraak via Werkplein en Promen	2	6	30
waarvan lopend	2	5	19
Trajecten Stichting IJsselWerk	90	72	74
- Lopende trajecten	25	25	41
- Afgerond	65	47	33
Trajecten Promen (doel 2017=68/27/24)	22	28	19
- Lopende trajecten		18	15
- Afgeronde trajecten		10	4

⁶ Ondanks dat de recessie al grotendeels achter ons is en de arbeidsmarkt weer aardig aantrekt is het een bekend fenomeen dat de bijstandspopulatie hier pas als laatste van profiteert. Eerst ontstaat er mobiliteit onder de werkenden, dan neemt de WW populatie af en pas als laatste de bijstandspopulatie.

Financieel (bedragen)	Krimpen aan den IJssel		
	2015	2016	1-10-2017
Participatiebudget	700	662	684
Raming Participatiebudget	-857	-847	-572
Saldo	N 157	N 185	V 112

Bijzondere bijstand

De bijzondere bijstand laat de afgelopen jaren een sterke stijging zien. Deels is dit een stijging in het aantal aanvragen voorzieningenfonds en de collectieve ziektekostenverzekering maar de hoofdmoot wordt veroorzaakt door de stijging in de bewindvoeringskosten. Deze ontwikkeling is niet uniek voor Krimpen aan den IJssel maar voor alle gemeenten in Nederland. Vanuit de VNG en Divosa is deze problematiek ook onder de aandacht gebracht bij het ministerie. Tot op heden zijn die nog niet met concrete maatregelen gekomen om deze kosten terug te brengen dan wel te compenseren. Vanuit de GR IJsselgemeenten is er al wel het initiatief genomen om samen met de drie deelnemende gemeenten te beoordelen of we deze stijging kunnen beïnvloeden. Verwachting is dat dit slechts marginaal mogelijk is. Indien deze maatregel al zullen resulteren in een effect zal dit hooguit stabilisatie van de kosten tot gevolg hebben maar een daling wordt vooralsnog niet verwacht.

Bijzondere bijstand (aantallen)	Krimpen aan den IJssel		
	2015	2016	1-10-2017
Verstrekingen bijzondere bijstand totaal	1.587	2.242	1.903
- Verstrekingen individuele inkomens toeslag	141	123	98
- Verstrekingen bewindvoeringskosten	332	835	683
- Verstrekingen inrichting/huisraad	31	51	56
- Verstrekingen Voorzieningenfonds	381	549	504
- Overig	702	684	562
Deelnemers collectieve ziektekostenverzekering	632	654	696

Financieel (bedragen)	Krimpen aan den IJssel		
	2015	2016	1-10-2017
Budget Bijzondere Bijstand	460	475	493
Raming BB	-434	-594	-666
Saldo	V 26	N 119	N 173

Promen

Voor de activiteiten van Promen moet een onderscheid gemaakt worden tussen de uitvoering van de voormalige WSW en de overige dienstverlening op het terrein van de Participatiewet.

WSW

De uitvoering van de voormalige WSW blijft binnen de GR Promen zelf. De financiering verloopt via de integratie-uitkering, die aan de afzonderlijke gemeenten wordt verstrekt. De financiering gaat niet meer naar de woongemeente, maar naar de 'betalende gemeente'

binnen de GR. Over het aanwijzen als betalende gemeente bestaat binnen de GR nog enige discussie.

Voor 2018 gaat het ondernemingsplan van Promen voor de gemeente Krimpen aan den IJssel uit van 91,8 arbeidsplaatsen en een gemeentelijke bijdrage van € 2.487.000.

In de rekenmethodiek wordt conform de wens van de deelnemende gemeenten gewerkt met een integrale prijs per dienstverband, waarin ook een risico-opslag is opgenomen. Daarmee moet voorkomen worden dat een deelnemende gemeente achteraf geconfronteerd wordt met een tekort (dat veroorzaakt wordt door een andere gemeente). In de meerjarenplanning wordt verder rekening gehouden met de afbouw van de WSW-populatie en de afbouw van de Promen-organisatie.

Participatiewet (PW)

Promen verzorgt ook andere dienstverlening voor PW-cliënten, zoals bijvoorbeeld Beschut Werk en BWT-trajecten. Deze dienstverlening is ondergebracht in de BV ProWork. De invulling en financiering loopt via de begroting van de GR IJsselgemeenten.

Beleidsruimte

Bij de uitkeringen voor levensonderhoud is geen besparing te realiseren. Extra uitstroom door re-integratie of handhaving leidt uitsluitend tot een lagere vangnet uitkering.

Bij de inzet van de middelen voor re-integratie zou overwogen kunnen worden om deze inzet te beperken. Hierbij kan de GR IJsselgemeenten een taakstelling worden opgelegd voor de inzet van re-integratie instrumenten. Dit is echter niet zonder risico. Bij de beoordeling van de vangnetuitkering wordt ook gekeken of de gemeente voldoende heeft gedaan om het uitkeringsbestand zo laag mogelijk te houden. Indien er te weinig activiteiten worden uitgevoerd om deze uitstroom te bevorderen dan kan de beoordelingscommissie besluiten de vangnetuitkering niet toe te kennen.

Ondanks dit gegeven is het wel relevant om te blijven inzetten op een verlaging van het bestand. Aangezien Krimpen aan den IJssel al vooruitloopt op de huisvestingstaakstelling kan er de komende periode terughoudender worden ingezet op het plaatsen van statushouders.

In samenwerking met de GR IJssel gemeenten zal gekeken moeten worden naar maatregelen om de stijging van de bewindsvoeringskosten te beperken.

Een besparing op de inzet van re-integratieactiviteiten is niet verstandig. Indien er te weinig op wordt geïnvesteerd kan dit betekenen dat het beroep op de vangnetregeling wordt afgewezen.

Wel zijn er nog efficiency maatregelen in te voeren om de inzet van middelen efficiënter te laten verlopen. Hierbij kan gedacht worden aan:

- de verbinding van de GR IJsselgemeenten en de lokale ondernemers
- de samenwerking tussen de KrimpenWijzer/KST en de GR IJsselgemeenten op het terrein van maatschappelijke participatie en sociale activering.

3.4 Preventie

Om de beweging in de piramide te realiseren (paragraaf 2.2) is een breed palet aan voorzieningen georganiseerd in Krimpen aan den IJssel. In bijlage 1 is een preventiematrix opgenomen waarin alle activiteiten staan vermeld met de daarbij horende kosten.

Beleidsruimte

Bij de beoordeling van de preventiematrix zijn er een aantal opvallende zaken.

Toename kosten inzet Krimpens Sociaal Team (KST) (Jeugdaanbieders en MEE)

In de periode van 2015 tot en met 2017 lopen de kosten van de inzet van het KST op. Deze ontwikkeling correspondeert met de geachte achter de Krimpense toegang. Via de KrimpenWijzer en het KST wordt basishulp gegeven. Deze inzet moet de druk op de (toekomstige) individuele en specialistische hulp gaan verminderen. Bij de overheveling van de basis Jeugd GGZ per 1-1-2017 van de regionale inkoop naar het lokale is er ook voor gekozen deze inzet deels te integreren in het KST.

Zoals in paragraaf 2.1 is weergegeven is dit een inzet waarbij de kosten voor de baten gaan. Indien er op dit moment bezuinigd zou gaan worden op deze inzet zal het verwachte rendement op langere termijn zeker niet worden bereikt.

Aansluiting preventie op het sociaal domein

Voor alle preventieve activiteiten in Krimpen aan den IJssel geldt dat zij aan moeten sluiten bij de beleidsdoelstellingen van de Kracht van Krimpen. Leidt de preventieve inzet tot een lagere inzet van individuele hulp?

Het is relevant om dit voor alle preventieve maatregelen te beoordelen. In overleg met de uitvoerders moeten we blijven kijken of dit ook werkelijk het geval is. Mocht hier de versterking ontbreken dan moet er kritisch gekeken worden naar de voortzetting van deze subsidie.

Aanvullend onderzoek is noodzakelijk om te beoordelen of deze aansluiting er ook altijd is. Bij dit onderzoek moet niet alleen gekeken worden naar de beschikbare data van de KrimpenWijzer en het Krimpen Sociaal Team maar ook naar andere databronnen om te bekijken wat de omvang van de bezuiniging is die hiermee kan worden gerealiseerd. Een gedegen data-analyse van de problematiek in Krimpen aan den IJssel kan bijdragen aan een effectievere aansluiting van de preventieve maatregelen op de specifieke problematiek.

Kracht van Krimpen evenement

Bij de start van de decentralisaties is meermaals een Kracht van Krimpen evenement georganiseerd. Doel van deze bijeenkomsten was om burgers te verbinden met de lokale spelers in het sociale domein. Dit was een succes en heeft zijn doel bereikt. Het is de intentie om de middelen die waren geraamd voor het Kracht van Krimpen evenement toekomstig in te gaan zetten op meer themagerichte bewonersbijeenkomsten en netwerkbijeenkomsten voor partners in het sociaal domein. Denk hierbij aan het thema 'dementie vriendelijke gemeente' of 'mantelzorg'.

Hier kan de besparing opgenomen worden van € 15.000 in 2018.

3.5 Uitvoeringskosten

Bij de uitvoeringskosten van de Wmo en Jeugd wordt ook een stijging van kosten gesignaleerd. Opgemerkt dient te worden dat de opgave van 2015 niet geheel correct is⁷. Bij aanvang van de decentralisaties is bewust gekozen om te starten met een beperkte personeelsuitbreiding. Het is immers eenvoudiger om personeel uit te breiden dan achteraf in te moeten krimpen.

In de daarop volgende jaren is er steeds een beter beeld gekomen van de noodzakelijke structurele personele inzet voor de uitvoering van alle taken in het sociaal domein.

Binnen de gemeente Krimpen aan den IJssel is ook bewust gekozen om de eerste transformatie in het sociale domein te laten plaatsvinden bij de toegang van het sociaal domein. Binnen de KrimpenWijzer en het Krimpens Sociaal Team werken zoveel mogelijk verschillende professionals met elkaar samen om een integraal hulpverleningsaanbod te kunnen realiseren. De klant wordt op deze wijze niet opgezadeld met een grote diversiteit aan hulpverleners die van elkaar niet weten wat ze doen. Maar er ontstaat een afgestemde hulpverlening waarbij we het aantal hulpverleners per gezin zoveel mogelijk kunnen beperken.

Zoals ook in paragraaf 2.1 is aangegeven zal het enige tijd duren voordat de investeringen in de toegang zullen gaan renderen.

Beleidsruimte

Er is bewust geïnvesteerd in een aanpak die na een aantal jaren zijn meerwaarde moet gaan aantonen. Bezuinigen op de inrichting van het sociaal domein leidt tot het spreekwoordelijke *'het kind met het badwater weggooien'*.

Wel blijft het noodzakelijk om actief te monitoren of dit effect al optreedt. Op onderdelen zijn hier al wel aanwijzingen voor maar nog dusdanig marginaal dat er geen hardere conclusies kunnen worden getrokken.

⁷ De doorbelasting van de personeelskosten in 2015 niet volledig is. Vanwege een afwijkende registratie in de tijdregistratie t.o.v. de daarop volgende jaren geeft dit geen zuiver beeld van de feitelijke kosten.

4. Vraagstukken

4.1 Sturingsmogelijkheden op de specifieke onderdelen van het sociaal domein

De drie wetten in het sociaal domein laten zich alle drie karakteriseren door andere sturings- en beïnvloedingsmogelijkheden.

Participatiewet

De financiële beheersbaarheid van de participatiewet wordt grotendeels beïnvloed door de arbeidsmarkt. Recessies of aanpassingen in andere sociale zekerheidswetgeving heeft veel invloed op het verloop van het klantenbestand. In de Krimpense situatie is het zelfs zo dat verlaging van het uitkeringsbestand niet zal leiden tot lagere gemeentelijke kosten. Uitsluitend tot een lagere vangnetregeling vanuit het Rijk. De beïnvloedbaarheid van het financiële resultaat is dus zeer beperkt. Uitsluitend op het bijzondere bijstands,- en minimabeleid is beïnvloeding mogelijk.

Wmo

De Wmo bestaat grofweg uit een tweetal onderdelen: en individuele voorzieningen en subsidies voor preventieve voorzieningen of basishulp.

Op subsidies kunnen relatief eenvoudig bezuinigingen worden gecreëerd. Door het verlagen van subsidie ontstaat er op korte termijn direct ruimte. Op langere termijn loop je dan wel het risico dat de druk op de individuele voorzieningen gaat toenemen.

Bij de individuele voorzieningen is het mogelijk de indicatiecriteria te verlagen totdat de wettelijke ondergrens is bereikt. Een dergelijke maatregel kan op korte termijn tot financieel effect leiden.

Jeugdhulp

De dure vormen van Jeugdhulp worden veelal besteed aan de 'oudere' jeugdigen. Tijdige interventies op jonge leeftijd en de inzet van preventieve maatregelen zijn noodzakelijk om te voorkomen dat dure zorg op latere leeftijd nodig is. Dit vergt echter wel enige tijd voordat dit een financieel effect oplevert. Je moet nu investeren in de jongere leeftijdsgroepen om te voorkomen dat over 5 tot 10 jaar als deze groep 15, 16 of 17 jaar zijn dure extramurale voorzieningen nodig zijn. Indien nu gekort wordt op deze preventieve inzet zal dit in een latere fase leiden tot extra kosten.

Samenhang binnen het sociale domein

Het Rijk heeft er bewust voor gekozen al de taken uit het sociale domein te decentraliseren. Door de onderlinge samenhang tussen deze onderdelen en doordat de gemeente als overheidsorgaan het dichtst bij de inwoner staat. Het Rijk en bij diverse gemeenten is de verkokering tussen de drie onderdelen van het sociale domein nog goed te herkennen. Het is aan de gemeente om deze integraliteit en samenhang te realiseren. In Krimpen aan den IJssel is hier bij aanvang van de decentralisatie een duidelijke keuze gemaakt. Er komt één centraal beleidsplan voor het sociaal domein en er is één financieel kader. Een duidelijke en krachtige keuze als basis voor een samenhangend beleid.

In tijde van 'overvloed' ontstaat er ook niet snel een discussie of een tekort op een onderdeel opgevangen mag worden door een overschot op het andere deel. Nu de financiën onder druk staan was er wel behoefte aan een beter inzicht op de inkomsten en uitgaven van de

diverse onderdelen van het sociale domein. Een logische vraag maar deze bevat ook een groot risico! Het risico is dat dit inzicht weer gaat leiden tot sturing op de drie kokers in plaats van het sociaal domein als één geheel.

4.2 Vraagstukken

De bovenstaande financiële analyse leidt tot een aantal vraagstukken. In eerste instantie zal een inventarisatie worden gemaakt van de beleidsruimte die aanwezig is om kosten te besparen. Aansluitend zullen de meest essentiële vraagstukken worden weergegeven waarop het toekomstige financiële kader van het sociaal domein op moet zijn gebaseerd.

Bezuinigingsmogelijkheden binnen het sociaal domein

De bovenstaande financiële analyse heeft aangetoond dat er op de diverse onderdelen ruimte is voor besparingen. Besloten dient te worden of deze ruimte wel of niet benut dient te worden

Beleidsruimte

Taakveld		bezuinigingsmaatregel	Omvang besparing
Wmo	A	Het verder intensiveren van het gebruik van de Belbus heeft consequenties voor het gebruik van het Wmo taxivervoer.	10.000 tot 50.000
	B	Scootmobiel aanmerken als een algemeen gebruikelijke voorziening	75.000 tot 100.000
	C	Algemene voorziening voor een was-en strijkservice en de boodschappenservice	10.000 tot 50.000
	D	De HHT is een bovenwettelijke voorziening en kan worden beëindigd.	100.000 tot 130.000
	E	Voor de functie begeleiding is het aanscherpen van de indicatiecriteria een mogelijke bezuinigingsmaatregel.	50.000 tot 100.000
Jeugdwet	F	Voor de functie begeleiding is het aanscherpen van de indicatiecriteria een mogelijke bezuinigingsmaatregel.	10.000 tot 50.000
	G	Onderzoek uitvoeren naar positionering dyslexie bij samenwerkingsverbanden scholen.	Nader te bepalen
Participatiewet	H	-	
Preventie	I	Nadere analyse aansluiting preventieve maatregelen.	Nader te bepalen

Financiële vraagstukken sociaal domein

- I. Dienen de inkomsten en uitgaven binnen het sociaal domein afgezet tegen de Rijksmiddelen budgetneutraal te blijven of is een aanvulling vanuit de algemene middelen wenselijk? En zo ja tot welke hoogte?
- II. Blijft het sociaal domein beoordeeld worden op het totale gesaldeerde financiële resultaat of worden de separate onderdelen (Participatiewet, Wmo en Jeugdwet) apart beoordeeld?

- III. Is de gemeente Krimpen aan den IJssel bereid te wachten op het “Denemarken effect⁸” en te wachten tot het moment dat de extra investeringen in de toegang zullen leiden tot een besparing op de voorzieningen?

Inhoudelijke vraagstukken Wmo

- IV. Intensiveren algemene voorzieningen
Dient er ingezet te worden op het creëren van algemene voorzieningen (zie voorstellen A, B en C)
- V. Voorzieningen afstemmen op wettelijke grenzen
De voorstellen D en E zijn er opgericht op het voorzieningenniveau aan te laten sluiten aan de wettelijke zorgplicht. Dienen deze maatregelen uitgevoerd te worden?

Inhoudelijke vraagstukken Jeugd

- VI. Voorzieningen afstemmen op wettelijke grenzen
Voorstel F is er opgericht op het voorzieningenniveau aan te laten sluiten aan de wettelijke zorgplicht. Dient deze maatregel uitgevoerd te worden?
- VII. Dient onderzocht te worden of dyslexie gepositioneerd kan worden bij de samenwerkingsverbanden van de scholen?

Inhoudelijke vraagstukken preventie

- VIII. Dienen de preventieve activiteiten verder te worden geïntensiveerd om de vraag naar individuele voorzieningen zo veel mogelijk wordt teruggebracht?
- IX. Is een nadere analyse van de preventieve maatregelen wenselijk om te beoordelen in welke mate deze bijdragen aan de vraag naar individuele voorzieningen?

⁸ Zie kader op blz 5 ‘decentralisatie van de jeugdhulp in Denemarken’

BIJLAGEN

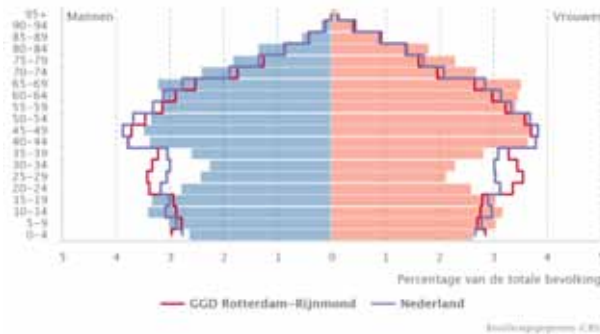
1. Preventiematrix
2. Bevolkingsopbouw, groene en grijze druk

BIJLAGE 1: Preventiematrix

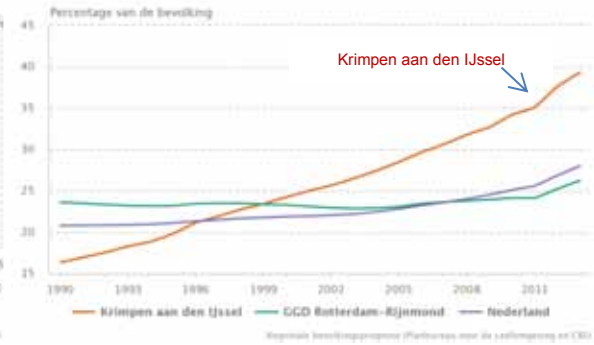
Universeel	Selectief	Geïndiceerd	2015	2015	2016	2016	2017	2017	2018	2018
Iedereen	groepen met verhoogd risico	Individen met een (verhoogd risico) op een probleem	iedereen	selectief	iedereen	selectief	iedereen	selectief	iedereen	selectief
Jeugdgezondheidszorg	JGZ; preventie aanvullend (vanaf 2018: incl logopedische		588.800	54.714	599.000	42.470	608.400	42.990	621.500	47.800
Pedagoog	Pedagoog		86.900		86.900		88.110		88.991	
Schoolmaatschappelijk werk	Schoolmaatschappelijk werk		191.799		191.799		194.317		196.260	
Jongerenwerk	Jongerenwerk		327.168		335.308		330.340		335.231	
Synerkri			287.500		296.500		299.465		302.460	
	Peer to peer			30.311		27.588		18.150		20.000
	Coaching on the job			35.102		35.102		43.643		44.079
	Jeugd aanbieders KST (vanaf 2017 incl basis ggz en uitbreiding			585.335		609.609		929.769		1.003.007
Maatschappelijk werk (Kwadraad)	Maatschappelijk werk (Kwadraad)	Samenwerking KrimpenWijzer / Krimpens Sociaal Team		287.338		287.338		294.939		315.146
MEE; KrimpenWijzer en Krimpens Sociaal Team; Sportparticipatie; Welzijn; (Contourde Twern; KrimpenWijzer; senioren;	MEE; KrimpenWijzer en Krimpens Sociaal Team; Sportparticipatie; Welzijn; (Contourde Twern; KrimpenWijzer; senioren;			204.995		313.523		359.612		363.402
Kracht van Krimpen evenement			18.979	366.047	19.468	376.930		340.007		343.407
	Preventieagenda			85.000		85.000		85.000		85.000
	Voorzieningenfonds			44.992		62.180		75.990		78.000
Bibliotheek			425.049		401.735		418.965		417.823	
Muziekschool (verzelfst)										
Zwembad (verzelfst)										
Bewonersfonds			6.617		7.809		7.493		8.816	
Erkenningssubsidies			108.975		127.350		130.772		125.912	
Subtotaal; algemeen			1.501.146	1.563.842	1.528.975	1.692.560	1.534.563	2.029.110	1.566.884	2.136.841
inwoners specifiek jeugd		Totaal per jaar	3.064.988		3.221.535		3.563.673		3.703.725	

BIJLAGE 2: Bevolkingsopbouw, groene en grijze druk

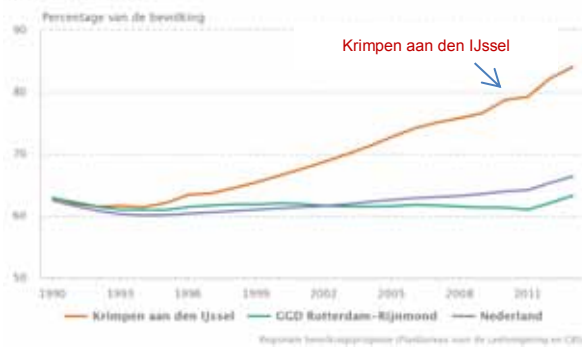
Bevolkingspiramide Krimpen aan den IJssel, GGD Rotterdam-Rijnmond en Nederland 2013

Grijze druk Krimpen aan den IJssel, GGD Rotterdam-Rijnmond en Nederland 1990-2013

Demografische druk Krimpen aan den IJssel, GGD Rotterdam-Rijnmond en Nederland 1990-2013

Groene druk Krimpen aan den IJssel, GGD Rotterdam-Rijnmond en Nederland 1990-2013

